

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ
BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA VÝTVARNÝCH UMĚNÍ
ATELIÉR TĚLOVÉHO DESIGNU

FACULTY OF FINE ARTS
BODY DESIGN

DOMÁCI MILÁČIK

PET

DIPLOMOVÁ PRÁCE

MASTER'S THESIS

AUTOR PRÁCE

AUTHOR

Bc. Zuzana Gramerová

VEDOUCÍ PRÁCE

SUPERVISOR

doc. Mgr.A Lenka Klodová, Ph.D.

OPONENT PRÁCE

OPPONENT

MgA. Kateřina Olivová

BRNO 2015

DOKUMENTACE VŠKP

OBSAH:

OBRAZOVÁ ČÁST

s. 3-4

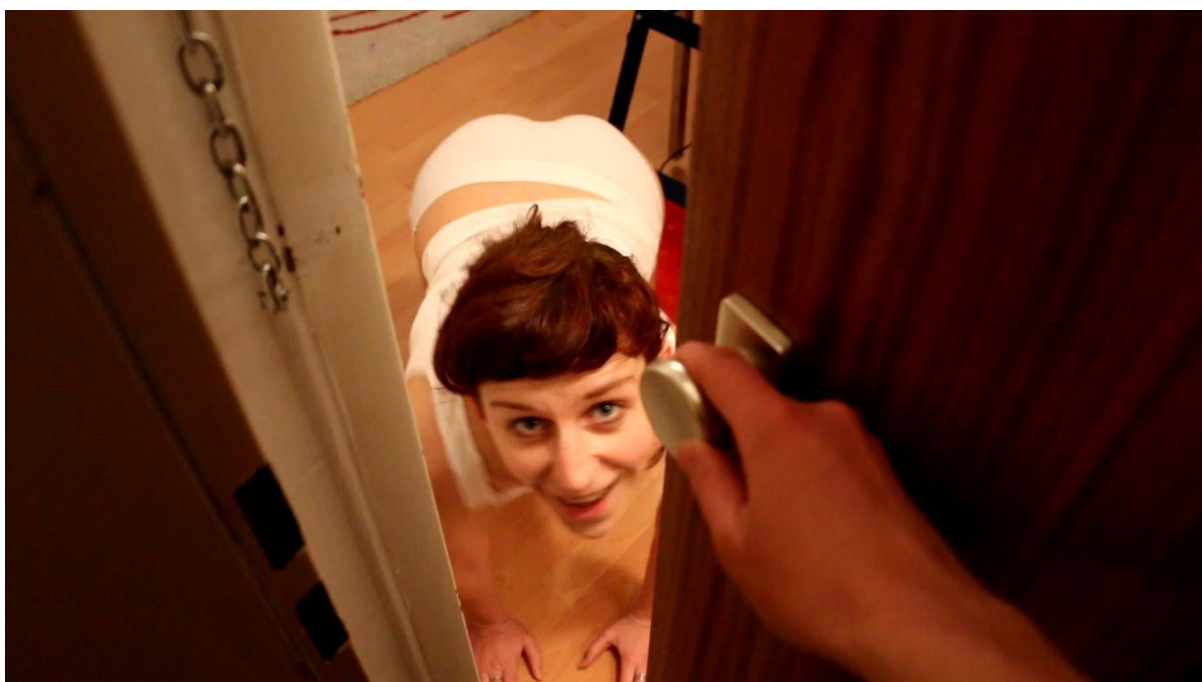
TEXTOVÁ ČÁST (PÍSEMNÁ OBHAJOBA)

s. 5

OBRAZOVÁ ČÁST

Domáci miláčik 1 video

Domáci miláčik 2 video

Domáci miláčik 3 video

Domáci miláčik 4 video

Domáci miláčik

Slovo: „domáci“ evokuje niekoho, kto je doma, v domácom prostredí, doma čakajúci a je typický pre domácnosť či jej súčasťou. „Miláčik“ je dôverné oslovenie partnera, zdieľajúceho intimitu vzťahu. Avšak slovné spojenie „domáci miláčik“ je oslovenie zvieratá skroteneho, zbaveného pudov, ktoré sú mu vlastné, a následne pripútaného k ľudskému obydlíu. Túto tému nerozoberám ako človek, ktorý má psa alebo vtáčika či ryбку. Táto téma je mi vlastná, pretože ako dieťa som žila poväčšine na dvore a nonstop som obliehala sliepky, ovce, prasa, zajace, ktoré som krotila, kravu, mačky či psy. S tým sú spojené dlhé hodiny pozorovania, napodobovania zvukov, pohybov a kreslenia. Bola som chovateľ papagájov, korytnáčiek, morčiat, fretky, myši, rybičiek a samozrejme škrečkov a náruživý jazdec na koni. Moja prvá práca popri škole bola v chov produkcie. Tým nechcem naznačiť, že som dlhoveký znalec domácich zvierat. Chcem tým povedať, že poznám veľmi dôverne život zvierat, ktoré sú často v klietkach, voliérach, akváriách, chlievoch či ohradách. A čo viac poznám aj ich smrť. Po živote v zajatí na malom kúsku umelého životného prostredia a často aj neprirodzenej stravy, prichádza smrť. V tejto dobe nechovám žiadne iné zvieratá len mačku a tri psy. Ako malé dieťa som si nevedomovala ohraničený život zvierat. Stala som sa vegetarián a nič viac v klietkach nechcem chovať. Ako človeku je mi síce dovolené mať domáce zvieratá a jesť ich mäso. Dokonca oveľa viac. Som Bohom na tejto planéte. Jedným z mnoha. Je mi vlastná tvorivosť, vlastný názor, robím každodenné rozhodnutia a zdá sa, že môj život je neohraničený. Napriek tomu, že žijem na Zemi, na ktorej ako človek nemám hraníc, pozorujem správanie niektorých ľudí, ktoré je veľmi podobné správaniu zvierat v zajatí. Veľa ľudí chová svojich domácich miláčikov a zvyklo si žiť v spoločnosti psov, mačiek alebo iných zvierat. Zdieľame spoločný domov so zvieratami. Niekedy dokonca prechádza toto spolužitie do veľmi intímnych vzťahov medzi zvieratom a človekom. V osamelosti môže mať každý svojho domáceho miláčika. Nepovie nie pre hocikáku činnosť, ktorú zvolí majiteľ. Nevyjadrí svoj protipostoj, ak je správne vychovaný. Na jeho názore tak či tak moc nezáleží. Vodca zavelil. Z tohto pohľadu môže byť pes veľmi dobrým spoločníkom, či partnerom. Náhrada za skutočný fungujúci vzťah, ktorý prekoná aj tie najťažšie skúšky. Pes ostáva tým partnerom, ktorého si môžem vysnívať. Nikdy sa nemení, nenamieta. Neprihádza stret konfliktu človek, človek, na ktorom je založený rast ľudských vzťahov, osobnosti. Hovorí sa, že dvaja partneri po dlhšej dobe, sa začínajú podobať na seba výzorom. Majú rovnaké názory a reagujú veľmi podobne. Toto však platí o ľuďoch. Existujú však novodobé vzťahy, akési náhrady za ľudský vzťah. Tu nahrádza jedného z partnerov domáci miláčik. Z jednej strany je jasné, že sa pes veľmi rýchlo naučí veľa od človeka. Spáva pri pánovi, jedáva z taniera, často ho sprchujeme, obľubuje neprirodzené jedlá, je obliekaný do oblečenia a dokonca sa dokáže naučiť pár slov. Myšlienka na človeka, ktorý opakuje správanie od svojho domáceho miláčika je desivá. V mojej práci „Domáci miláčik“ sa pohrávam so situáciami v ktorých, človek skutočne vystupuje ako domáci miláčik – pes.

Tému alebo výjav „človek- pes“ rozpoznávam v rôznych situáciách v práci, medzi priateľmi či v intímnych vzťahoch. Je to podriadenosť, vtieravosť, prístup porazeného, znášanie urážok, absencia vlastného názoru, čakanie na rozhodnutie vodcu, potrebný výcvik a potlačenie vlastnej prirodzenosti. Mojm cieľom je zobraziť človeka v polohe domáceho miláčika a tým preskúmať jeho pohľady na svojho pána vždy smerom zo zeme na hor. Veľmi dôležitý je prežitý pocit psa, ktorý si vyskúšam na vlastnej koži. Táto hra mi poskytuje nejaký zrkadlový pohľad na samú seba v tejto polohe. Práca poskytuje pre pozorovateľa pohľad z hora na zem. Pán- pes. V často komických

situáciách sa snažím simulovať bežné vzťahy medzi ľuďmi, avšak na základe vzájomnej nerovnosti. Do spolupráce pozývam ľudí zo svojho najbližšieho okolia, čím dostávam spätnú väzbu z ich pohľadu na moju rolu, poprípade z dojmov z ich vlastných skúseností, či vzťahov.

Práca pozostáva zoskupením desiatich videí so zvukom typickým pre psa, povelov pána alebo jeho monológov smerujúcich k miláčikovi. V každom jednom je pes zobrazený v činnostiach typických pre psa. Dej sa odohráva zásadne v priestoroch bytu- domova. Hlavnou postavou sa stáva pes a majiteľ. Kameraman hrá úlohu pozorovateľa alebo nadšeného majiteľa svojho štvornohého miláčika, ktorý si natáča domáce video pri spoločnej hre. Ako oblek, v ktorom vystupujem, som si zvolila biele spodné prádlo.

Popis jednotlivých sekvencií

Pes vítajúci svojho pána.

Tu zobrazujem tému príchodu majiteľa a náležité privítanie. Neskutočnú vytrvalosť psa, cez všetky činy majiteľa, ktoré sa jednoducho nezlučujú s prirodzenosťou psa. Majiteľ otvára dvere za ktorými ho čaká verný psík, krútiaci chvostíkom. Zjavné nadšenie a nikdy nekončiaca radosť z príchodu pána je zdôraznená viacnásobným otváraním a zatváraním dverí. Toto gesto často pozorujem práve v pracovnom prostredí. Snaha zapáčiť sa, často vtieravo a okato, pánovi je identická v oboch prípadoch.

Pes čakajúci.

Zviera znudené a nečinné, spiace na posteli svojho pána, naznačuje oddanosť svojho života práve tejto osobe. Nekonečné, každodenné, celoživotné čakanie však pozorujem i v medziľudských vzťahoch. Väčšinou sa jedná o partnera neschopného postaviť sa na vlastné nohy a vziať život do vlastných rúk. Neskutočná odovzdanosť a lipnutie na inej osobe. Snažila som sa taktiež naznačiť neschopnosť človeka vykonať zmenu vo svojom živote. Zabehnuté pravidlá, ktoré nemajú svoje odôvodnenie ale sú nejakým spôsobom zdieľané, naučené.

Pes ukazujúci brucho

Tento jav naznačuje pánovi: „ Som na lopatkách, ty si vodca.“ Alebo „Som frustrovaný, ukáž mi, že som tvoj obľúbenec.“ Neschopnosť posúdiť svoje vlastné konanie, či svoj život, prirovnávam taktiež k jednej zo psích vlastností. Neustále čakanie na odmenu za vykonaný čin je typické pre psa. Vo videu je zobrazený pes na lopatkách a majiteľ spokojne vychutnávajúci svoje jedlo. Je zjavné, že pán svojho miláčika pri vlastnom stole dokonale ignoruje.

Pes sa sprchuje

Sprchovanie psov je jedna z činností, ktoré pes nenávidí alebo sa podvolí, naučí rešpektovať. Zdesený psy v sprche a ich telesné stvrdnutie, či klepanie poukazuje na strach a nenávisť k tejto činnosti. Dôvod prečo toto zviera inštinktívne neutečie, je podmienený iným strachom z trestu. Tieto dva strachy stojace proti sebe a bezmocnosť vykonať riešenie je typické pre domácich

miláčikov. Neobľomnosť a vnucovanie tejto ľudskej potreby je zas vlastná pánovi.

Pes a majiteľ prichádzajúci domov.

Ako výcvik káže, pes musí poslušne nasledovať kroky svojho pána. Výber smeru a cieľ cesty je vopred určený. Vo videu zdieľam odovzdaný a pre mnoho krát nacvičený príchod z prechádzky, ktorej čas a trvanie určuje majiteľ. Situácia v ktorej sa nachádzam v tomto videu mi pripomína vzťah môjho známeho z Maroka ku svojej žene. Jeho manželka ostáva na celý deň v byte. Vychádzky trávy výhradne so svojim mužom. Kamarátky sú nežiaduce pre rozšírenie obzoru.

Pes masturbujúci na oblečení svojho pána.

Pes masturbujúci na oblečení či na nohe svojho pána. Toto správanie je nežiaduce. Je typické pre obe pohlavia a v psej reči znamená získanie vodcovského postavenia, podmanenie. Keďže za tento skutok je pes vždy potrestaný, je donútený tento akt robiť práve vtedy, keď sa nik nepozera. V tomto úseku sa zaoberám nielen vzhľadom domáceho miláčika- človeka na svojho majiteľa- pána ako na božstvo, ale aj potláčanou alebo hanenou sexualitou.

Psy aportujúci šišku

Cieľom cviku je naučiť psa dvíhať a prinášať predmety na Váš pokyn. Základom je povel „aport“ a „pusť“. Podnet funguje na základe túžby po odmene. Pán je ten čo dáva, ten čo rozhoduje o čase a o mieste. Hlavnou požiadavkou sa stáva určený predmet, ktorý je prinesený až k nohám majiteľa. Táto hra je nepodstatná pre prežitie domáceho miláčika, ale vrhanie sa za kosťou za každú cenu je typicky psie. Možné riziko alebo vôľa psa je potlačená vidinou priniesť pánovi čo si želá.

Pes je kŕmený.

Na snímku je jasne viditeľná chvíľa pri ktorej prebieha kŕmenie. Tu hrám úlohu psa prijímajúceho potravu. Panička sa rozpráva so svojim psom, typicky ako matka s dieťaťom. Počuteľný je však rozdiel. Panička určí do akej miery jej dieťa- pes vyhovuje a určuje čas, miesto a okolnosti. Pre tento záznam som si schválne vybrala svoju vlastnú matku. Matka ako všeobecný symbol darkyne. Tá čo dáva. Pes v úlohe dieťaťa, ktoré prijíma. Bezvýhradné prijímanie dieťaťa, ktoré nikdy nevyrastie. Nikdy neprejaví svoje proti a ostáva stáť na mieste, ktoré mu bolo dlhodobo podsúvané. Dieťa -pes koná podľa výchovy. Vie kam patrí čo sa smie a čo je neprijateľné. Toto vnímanie je nemenné a ostáva v polohe, v ktorej bolo naučené žiť.

Pes oblizujúci ruky a tvár svojho pána.

Táto časť zo súboru videí je pre mňa veľmi osobná, keďže sa jedná o dcéru a otca. Majiteľa tento krát hrá môj vlastný otec. V prvom rade sa pokúšam o znázornenie psa- dieťaťa, oblizujúceho svojho pána- otca. Otca vnímam ako symbol pravidiel, zákazov a uznání. Pes- dieťa, ktoré bude oblizovať tieto pravidlá, skutky a nikdy nepochybovať o ich správnosti, je odsúdené na psí život, bez vytvárania samého seba.

Pes behajúci za červeným bodom.

Tento bod zahrňuje všetky predchádzajúce dôvody, pre ktoré sa rozhodne pes- človek žiť so svojim

majiteľom. Je to bod, ktorý je nasledovaný bezhlavo a bez zjavného cieľu. Je to nejaký obchod niečo za niečo, avšak bez skutočnej lásky k svojmu blížnemu. Pes, naháňajúci červený bod, zjavne vynakladajúci svoju celú energiu pre niečo imaginárne. Niečo neuchopiteľné. Vo chvíli keď sa tento bod stratí, pes hľadá ďalej význam svojho boja, ktorý sa jednoducho stratil. Video v tejto chvíli pokračuje mojim odchodom a vzpriamením z polohy psa. Toto chytenie červeného svetla a jeho následne zmiznutie je ľahko pozorovateľné v ľudských životoch. Je to osoba vymieňajúca svoje túžby, prania a svoju skutočnú osobnosť za červený bod. Vkladá svoj život do pravidiel, ktoré sú naučené a nepodrobuje ich skúškam správnosti. Vo svojom vnútri však potláča, to čo je jej vlastné a pravdivé. Čo sa týka skutočnej udalosti v mojom živote, mi veľmi pripomína tento boj sestru môjho otca. Celý život pedantná matka a manželka, hľadajúca svoj význam života práve v tomto poslaní. U jej rodičov sa kládol veľký význam tomuto posolstvu ženy, na ktorej stojí rodina a domácnosť. Jej červený bod sa stratil vo chvíli smrti jej rodičov. Tu prichádza zásadná zmena v jej živote. Naskytuje sa prehodnotenie svojich pravidiel alebo zúfale hľadanie strateného cieľa.

Na video snímku vystupujem ako hlavný aktér – domáci miláčik z viacerých dôvodov. Domáceho miláčika rozpoznávam v správaní neznámych ľudí, priateľov ale aj na samej sebe v určitých situáciách. Pre precítenie danej situácie, ktorá vznikla, je mi najbližšie vniknúť do tejto polohy vlastným telom. Ako veľmi dôležitú vnímam určitú neverbálnu komunikáciu, ktorej odôvodnenie veľmi rada preskúšam na vlastnom tele. Následne si beriem ponaučenie z prežitého pocitu v tejto znázorňovanej polohe. Zobrazovanie ženského tela v spodnom prádle, využívam z dôvodu lepšej opisnosti psieho tela. Taktiež chcem poukázať a rozdiel pes- človek. Z určitého pohľadu sa môže javiť v tejto práci, ako hlavná téma gender, čo v podstate nebolo účelom. Pokúsila som sa zobraziť prežité alebo videné situácie v polohe, ktorú prirovnávam k vzťahu „domáci miláčik a majiteľ“. Dej sa odohráva výhradne v bytových priestoroch, v ktorých prežíva „domáci miláčik“ väčšinu svojho života. Pes je veľmi špecifický domáci miláčik, ktorý ma v Európe väčšie právomoci ako iné zvieratá. Veľmi prudké reakcie existujú na sociálnych sieťach, pokiaľ sa rieši napríklad téma týrania. Pes vystupuje ako bezbranný tvor, ktorý sa odovzdal do rúk človeka. V prácach iných autorov evidujem, psa ako symbol v odlišných kontextoch. Joseph Beuys, v diele „Kojot, Mám rád Ameriku a Amerika má rada mňa“, zdieľa určitý čas s živým kojotom v jednej miestnosti. On ako médium, sprostredkovateľ komunikácie medzi pôvodnými obyvateľmi Ameriky a súčasným obyvateľstvom, strávi s kojotom tri dni a tri noci. Tu kojot zastupuje práve pôvodnú americkú kultúru. V tejto polohe pes nie je zobrazovaný, ako tvor, ktorý stratil svoju prirodzenosť. Nie je ten, čo sa podriadi človeku. V práci „Domáci miláčik“, komunikácia zvierat s človekom je zobrazená ako nerovnocenná. Katarzyna Kozyra je umelkyňa používajúca symbol psa, vo svojom diele „Lou Salomé“. Ona sama vystupuje ako žena femme fatale so svojimi dvoma psami. Autorka znázorňuje historickú postavu Lou Salome a jej dvoch psov Nietzsche a Rilke. Lou Salome prežívala intímne vzťahy s týmito významnými osobnosťami nemeckého intelektuálneho života. Sama bránila svoju nezávislosť a patrila medzi prvé ženy študujúce na univerzite. Táto práca sa odohráva na Schwarzenbergskom paláci. Autorka sa preháňa so svojimi dvoma psami po interieri paláca ako aj jeho záhradách. Zjavná nadvláda Lou s bičikom nad dvoma psami, ktoré sú hrané dvoma tanečníkmi prezlečenými do chlpatých odevov psov s tvármi podobajúcimi sa na skutočné historické postavy, posúva týchto dvoch mužov do podradnej úlohy. Psy ďalej podstúpia typický výcvik psov a prežívajú sexuálne rozkoše medzi sebou navzájom ako aj hry s vlastnou paničkou. Nachádzam podobnosť s touto prácou práve v zobrazení človeka v koži psa, s typickými črtami správania týchto zvierat. Existuje

nadradená postava, ktorá sa javí ako ovládajúca životy ostatných zúčastnených. Istý erotický podtext v práci Katarzyny Kozyry sa však nezhoduje so zámerom v práci „Domáci miláčik“. Mojim úmyslom nebolo zobrazíť ženu alebo muža, ako podradnú postavu. Cieľom je zobrazíť patogénne vzťahy medzi ľuďmi, ktoré slúžia ako náhrada za skutočný medziľudský vzťah.

Aj v tejto práci nadväzujem na tému medziľudských vzťahov, ako v predošlých mojich prácach. Avšak nie s témou zameranou výhradne na moje súkromné vzťahy. Vyberám účastníkov z môjho najbližšieho okolia a používam členov mojej vlastnej rodiny k vyjadreniu určitých symbolov, ktoré sú dôležité pre kontext práce. Pokúšala som sa zobrazíť časť z ľudského chovania, ktorú pokladám z hľadiska dlhodobého trvania, za veľmi patogénnu. Pokračujem vo vyjadrovaní sa pomocou masiek, no odvraciam sa od maľby na tvár, ktorá je typická pre moje predošlé práce. Z časti nadväzujem na moju prácu „Zápal pľúc“, kde sa taktiež zaoberám reakciami na rôzne životné situácie. Následne ich skúmam a snažím sa hľadať korene vo výchove v detstve. Nevyriešené a nepochopené pochody ľudského chovania, premietam na vlastné telo, ktoré mi poskytuje spätnú väzbu a tým porozumenie. Mojim zámerom bolo intenzívnejšie a intímnejšie spolupracovať s ľuďmi s môjho okolia. Táto potreba bola z časti neuskutočniteľná, pretože predstavovala veľký problém zo strany „domácich miláčikov“. Aktéri pociťujú ako veľmi ťažké, hrať človeka- psa na štyroch nohách.